

1 מסיימת הגמרא: אלא מהא לביא למשמע מינה – ממשנתנו אין
2 לדייק כדברי רב פפא.
3 שנינו במשנה: שבועת הפקדון ביצד תן לי פקדון שיש לי בידך בו'
4 השביע עליו חמש פעמים בין בפני בית דין ובין שלא בפני בית דין
5 וכפר חייב על כל אחת ואחת.
6 הגמרא מביאה מחלוקת תנאים בדינו של הנשבע על כמה כפירות
7 ממון: תנו רבנן, 'בלל' – אם כלל הנתבע בשבועתו כמה כפירות,
8 אינו חייב אלא אחת, 'פרט' – אם פירט בשבועתו כל כפירה
9 וכפירה, חייב על כל אחת ואחת, דברי מאיר, ולהלן תבואר
10 כוונתו. רבי יהודה אומר, אם אמר 'שבועה לא לך ולא לך ולא לך',
11 חייב על כל אחת ואחת. רבי אלעזר חולק על שניהם אומר, אין
12 הזכרת לשון שבועה בתחילת דבריו מועילה לחייבו על כל הכפירות,
13 אלא רק אם אמר 'לא לך ולא לך ולא לך' שבועה, שהזכיר לשון
14 שבועה בסוף, חייב על כל אחת ואחת. רבי שמעון חולק על כל
15 התנאים ואומר, אינו חייב על כל אחת ואחת עד שיאמר לשון
16 שבועה לכל אחת ואחת מהכפירות.
17 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בביתאורי המחלוקת שבברייתא:
18 אמר רב יהודה, אמר שמואל, אף שרבי מאיר לא פירש בדבריו מהו
19 'בלל' ומהו 'פרט', ורבי יהודה לא פירש מהו 'כלל', מכל מקום יש
20 לתלמוד זאת מתוך דברייהם, וכך יש לבאר, 'בלל' ש'ל רבי מאיר –
21 הלשון שלששת רבי מאיר נחשבת כ'בלל', שאין חייבים עליה אלא
22 אחת, והיינו כשאמר 'שבועה לא לך ולא לך ולא לך', וחייב בויו'
23 החיבור את כל השבועות זו לזו. שרבי מאיר סובר שבכך שחיבר את
24 כל הכפירות זו לזו הרי עירבם ועשה מהכל שבועה אחת כוללת,
25 וחייב רק אחת, היא 'פרט' ש'ל רבי יהודה – נחשבת כ'פרט' לדעת
26 רבי יהודה, כיון שהוא סובר שהויו' מוסיפה את השבועה הראשונה
27 על כל כפירה וכפירה בפני עצמה, וכאילו אמר 'לא לך שבועה, ולא
28 לך שבועה. ו'בלל' ש'ל רבי יהודה, והיינו כשאמר 'שבועה לא לך,
29 לא לך, לא לך', ולא חיבר את כל הכפירות זו לזו, שזהו 'כלל' לדעת
30 רבי יהודה, שאילו היה סובר שזהו 'פרט' היה אומר כן בפירוש, שהרי
31 יש בזה חידוש גדול יותר, זה הוא 'פרט' ש'ל רבי מאיר, ומחייב בזה
32 על כל אחת ואחת, שאם לא כן, אלא אף כשאמר 'לא לך, לא לך'
33 זהו 'כלל' לרבי מאיר, אם כן במה יסבור רבי מאיר שזהו 'פרט'.
34 ורבי יוחנן אומר, הכל – רבי מאיר ורבי יהודה מודים בלשון 'לא
35 לך' שהוא פרט, וכמו שאמר רבי יהודה, ולא נחלקו אלא בלשון
36 'לא לך', שרבי מאיר אומר שזהו 'פרט', ורבי יהודה אומר שזהו
37 'בלל', ולפי זה איזהו בלל ש'ל רבי מאיר, 'שבועה שאין לך
38 ביד'.
39 מבארת הגמרא את מחלוקת האמוראים: במאי קמיפלגי – מה טעם
40 מחלוקתם של שמואל ורבי יוחנן בביתאורי מחלוקת רבי מאיר ורבי
41 יהודה, שמואל דייק את ביאור המחלוקת מברייתא, ורבי יוחנן
42 דייק ממתניתין. וכך הם הדיוקים: שמואל דייק מברייתא, מדקאמר
43 רבי יהודה 'לא לך פרט' הוי – זהו פרט, מפלג דשמעיה – מוכח
44 שמע' לרבי מאיר דאמר בלל הוי – שזהו כלל, ואמר ליה רבי
45 יהודה שאין זה נכון אלא פרט' הוי – זהו פרט. ומכאן הוכיח שמואל
46 שלשון 'לא לך' אצל רבי מאיר היא כלל, ואצל רבי יהודה היא פרט.
47 ואילו רבי יוחנן אומר שאין לדייק כן מהברייתא, אלא תרוניהו לרבי
48 מאיר פרט' הוי – שתי לשונות אלו נחשבות כ'פרט' לדעת רבי
49 מאיר, והיינו בין 'לא לך' ובין 'לא לך', ואמר ליה רבי יהודה, ב'לא
50 לך' מודינא לך – אני מודה לך שהיא פרט, כיון שהוסיף כל כפירה
51 בויו' החיבור וחלה לשון שבועה על כל אחת, אבל בלשון 'לא לך'
52 פליגנא ערך – אני חולק עליך, ואני סובר שזו לשון כלל. ואילו
53 שמואל סובר שאין לבאר כן את הברייתא, שהרי רבי יהודה אמר רק
54 שלשון 'לא לך' היא פרט, ולדברי רבי יוחנן אינו חולק בזה על רבי
55 מאיר, ואם כן קשה, עד דאודי ליה אודי, לפלוג עליה איפלוני –
56 עד שרבי יהודה נוקט את האופן שבו הוא מודה לרבי מאיר, היה לו
57 לנקוט את האופן שבו הוא חולק עליו, והיינו 'לא לך', שלדברי רבי
58 יוחנן סובר רבי מאיר שזהו פרט ורבי יהודה סובר שזהו כלל.
59 מבארת הגמרא את דיוקו של רבי יוחנן: ורבי יוחנן דייק ממתניתין,

60 מדקאמר רבי מאיר שלשון 'שבועה שאין לך ביד' בלל הוי,
61 מפלג בלשון 'לא לך' פרט' הוי, דאי פלגא דעתך שלשון 'לא
62 לך' לרבי מאיר גם כן בלל הוי, אם כן קשה, אדמשמע לן – עד
63 שמשמע לנו רבי מאיר ש'שבועה שאין לך ביד' זהו כלל,
64 נשמעינן – היה לו להשמיענו חידוש גדול יותר, שלשון 'שבועה לא
65 לך ולא לך ולא לך' היא כלל, והיינו יודעים שכל שבין שלשון
66 'שבועה שאין לך ביד' היא כלל. ואילו שמואל אומר, כל האומר
67 'לא לך' הרי הוא באומר 'שבועה שאין לך ביד' דמי – הוא
68 נחשב, ולכן לא הוצרך רבי מאיר להשמיע בפירוש שהאומר 'לא
69 לך' זהו כלל, כיון שדין זה כלול במה שאמר שהאומר 'שבועה שאין
70 לך ביד' זהו כלל.
71 הגמרא מקשה על שמואל כמה קושיות ממשנתנו. מקשה הגמרא:
72 תנו במשנתנו, אם אמר 'לא לך ולא לך ולא לך' חייב על כל אחת
73 ואחת, והיינו כיון שלשון זו היא 'פרט', והרי 'סתם משנה' היא כרבי
74 מאיר, ומוכח שלא כשמואל האומר שרבי מאיר זו לשון 'כלל'.
75 מתרצת הגמרא: תני – יש לגרוס במשנה 'לא לך, לא לך', ובה
76 אמרה המשנה שזו לשון פרט, והיינו כשמואל בדעת רבי מאיר.
77 ממשיכה הגמרא להקשות על שמואל ממשנתנו: תא שמע, תנו לי
78 פקדון ותשומת יד וגול ואבידה וכו', שבועה שאין לך בידי פקדון
79 ותשומת יד וגול ואבידה, חייב על כל אחת ואחת, ומוכח שאף
80 שחיבר את כל הכפירות זו לזו בויו' החיבור חייב על כל כפירה
81 וכפירה, ושלא כדברי שמואל האומר שרבי מאיר אמר 'לא לך'
82 זהו כלל, ואינו חייב אלא אחת. מתרצת הגמרא: אף כאן יש לשנות
83 את הגירסא, ותני – יש לגרוס 'תשומת יד, גול, אבידה, ללא וי'.
84 ממשיכה הגמרא ומקשה: תא שמע, תנו לי חטין ושעורין וכוסמין
85 וכו', שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין, חייב על כל אחת
86 ואחת, ואף כאן מוכח שכחיבר את כל הכפירות זו לזו בויו'
87 החיבור, זהו פרט, ושלא כדברי שמואל. מתרצת הגמרא: אף כאן תני
88 'שעורין וכוסמין, ללא וי'.
89 תמחה הגמרא על כל התירוצים ומקשה: והאי תנא ששנה את
90 משנתנו, כל הכי שביש תני ואיל – בכל אילו השיבושים הלך
91 ושנה את המשנה, והרי אין זה מסתבר שיהיו כל כך הרבה שיבושי
92 גירסא במשנה.
93 מתרצת הגמרא באופן אחר על כל הקושיות: אלא, הא מיני, רבי
94 היא – משנתנו נשנתה כדעת רבי, דאמר רבי, לגבי מחשבות
95 הפוסלות בהקרבן קרבן, שהדין הוא שמחשבה לאכול את הקרבן
96 'חוץ למקומו' רק פוסלת את הקרבן ואינה עושה אותו 'פיגול',
97 ומחשבה לאוכלו 'חוץ לזמנו' עושה אותו 'פיגול' והאוכלו חייב כרת,
98 ואם חשב תחילה מחשבת פיגול ואחריה מחשבת פסול, סובר שם רבי
99 יהודה שהקרבן פיגול, ועל זה אמר שם רבי שלדעת רבי יהודה לא
100 שניא 'כזית כזית', ולא שניא 'כזית וכזית', פרט' הוי – בין אם חשב
101 לאכול 'חוץ לזמנו, כזית חוץ למקומו', ובין אם חשב לאכול
102 'כזית חוץ לזמנו, וכזית חוץ למקומו', בשניהם דנים זאת כשתי
103 מחשבות נפרדות, וכיון שהמחשבה הראשונה פיגלה את הקרבן, אין
104 המחשבה השניה מוציאתו מידי פיגול, ואין אומרים שזו מחשבה
105 אחת מעורבת מ'פסול' ו'פיגול', שאין הקרבן מתפגל בכך, ומוכח
106 שבין אם חיבר את הפרטים בויו' ובין אם לא חיברם, דנים כל פרט
107 בפני עצמו, והוא הדין כאן, שבין אם חיבר את כל הכפירות בויו' ובין
108 אם לא חיברם, דנים כל פרט בפני עצמו, ולכן חייב על כל אחת
109 ואחת.
110 ממשיכה הגמרא להקשות אף לפי תירוץ זה: תא שמע מדידה – בא
111 ושמה רביה מדברי רבי מאיר עצמו, שנינו במשנתנו, רבי מאיר
112 אומר, אפילו כפר ונשבע על 'חטין ושעורין וכוסמין', חייב על כל
113 אחת ואחת, ומוכח שלשון זה היא פרט, ולא כדברי שמואל בשיטת
114 רבי מאיר שזהו כלל. מתרצת הגמרא: תני – יש לגרוס במשנה 'חטין,
115 שעורין, כוסמין, ללא וי', ובה אמר רבי מאיר שזהו פרט.
116 מקשה הגמרא: אם כן מאי אפילו, כלומר, במה נחלק רבי מאיר,
117 והרי גם תנא קמא, שזהו רבי, סובר שאין חילוק בין 'כזית' ל'כזית',
118 ואף כאן, גם באומר 'חטה', שעורה, כוסמת' יסבור רבי שחייב על כל

ביאור בדרך אפשר

1 דְהֶעֱבֹדָה דְבָכָךָ וּבְכָל נִפְשֶׁךָ וּבִין הָעֲבוּדָה דְבָכָל
 2 מְאֹדָךְ, וְגַם בְּהֶעֱבֹדָה דְבָכָל מְאֹדָךְ יִשְׁנָם ב' אוֹפְנִים אֱלוֹ,
 3 דְבָכָל מְאֹדָךְ יֵשׁ בְּחִינַת רְצוֹן וּבְחִינַת תְּעִנוּג שְׁנֵיהֶם כּוּחוֹת
 4 עֲמוּקִים יוֹתֵר בְּנֶפֶשׁ מֵאִשׁוֹר מִחֲשֵׁבָה דִּיבּוּר וּמַעֲשֵׂה, וְהֵם שְׁתֵּי הַבְּחִינּוֹת
 5 'מַלְמֻטָּה לְמַעְלָה' וְ'מַלְמֻעָה'
 6 לְמַטָּה. וְכֵן בְּתוֹרָה
 7 עֲצָמָה⁴² יִשְׁנָם ב'
 8 הָאוֹפְנִים, וְהֵם תּוֹרָה
 9 שְׁבֻכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַע לְפָה
 10 [=תורה שבכתב - מלמעלה
 11 לַמַּטָּה, וְתוֹרָה שְׁבַע לְפָה -
 12 מַלְמֻטָּה לְמַעְלָה], כְּמִבְּאֵר
 13 בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל יְדֵי ב'
 14 אוֹפְנִים אֱלוֹ בְּעֲבוּדָתָהּ

ביאור בדרך אפשר

15 בְּזִמְנֵן מְשֻׁף הַגְּלוּת, יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבַא ב' הָאוֹפְנִים דְּשֵׁהֶם
 16 וְיִשְׁפָּה. כִּי עֲכָשׁוּ בְּזִמְנֵן הַגְּלוּת הוּא בְּהֶעֱלָם, דְּבִין הָעֲלִיָּה
 17 שְׁנַעֲשָׂה בְּהַעֲלוֹם וּבִין הַמְּשַׁכֵּת הָאוֹר שְׁבַע עוֹלָם הוּא בְּהֶעֱלָם,
 18 וְלְעֵתִיד לְבַא יִתְגַּלֶּה זֶה שְׁפָעְלוּ בְּהֶעֱבֹדָה בְּזִמְנֵן הַגְּלוּת,
 19 וְשָׁמְתִי כְּדָכְד שֵׁהֶם
 20 לְבָכְךָ וּבְכָל נִפְשֶׁךָ וְהֶעֱבֹדָה דְבָכָל מְאֹדָךְ, וְגַם בְּהֶעֱבֹדָה וְיִשְׁפָּה, וְלִהְיוֹ קִדְיוֹ
 21 דְבָכָל מְאֹדָךְ יִשְׁנָם ב' אוֹפְנִים אֱלוֹ, דְבָכָל מְאֹדָךְ יֵשׁ
 בְּחִינַת רְצוֹן וּבְחִינַת תְּעִנוּג. וְכֵן בְּתוֹרָה עֲצָמָה⁴² יִשְׁנָם
 ב' הָאוֹפְנִים, וְהֵם תּוֹרָה שְׁבֻכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַע לְפָה, כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל
 יְדֵי ב' אוֹפְנִים אֱלוֹ בְּעֲבוּדָתָהּ בְּזִמְנֵן מְשֻׁף הַגְּלוּת, יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבַא ב' הָאוֹפְנִים
 דְּשֵׁהֶם וְיִשְׁפָּה. כִּי עֲכָשׁוּ בְּזִמְנֵן הַגְּלוּת הוּא בְּהֶעֱלָם, דְּבִין הָעֲלִיָּה שְׁנַעֲשָׂה בְּהַעֲלוֹם
 וּבִין הַמְּשַׁכֵּת הָאוֹר שְׁבַע עוֹלָם הוּא בְּהֶעֱלָם, וְלְעֵתִיד לְבַא יִתְגַּלֶּה זֶה שְׁפָעְלוּ
 בְּהֶעֱבֹדָה בְּזִמְנֵן הַגְּלוּת, וְשָׁמְתִי כְּדָכְד שֵׁהֶם וְיִשְׁפָּה, וְלִהְיוֹ קִדְיוֹ וּכְדִין.

(42) ראה לקו"ת שם יב, ג. זה, ד. — ע"פ המבואר בפנים י"ל, כפשטות לשון הש"ס ("ב"ב עה, א), דחד אמר שהם וח"א ישפה קאי על הכתוב ושמתי כדכד. ראה שם בפירש"י ותוס' ועוד. (הערה בקונטרס הנ"ל הערה 13).

המשך ביאור למס' שבעות ליום רביעי עמ' א

1 אחת ואחת. מתרצת הגמרא: אָמַר רב אַחַא בְּרִיה דְּרַב אִיקָא, רבי
 2 מאיר מחדש שֶׁאֵיִלוּ לְשׁוֹן 'חַטָּה', כְּבָלְל לְשׁוֹן 'חַטִּין', וְ'שְׁעוּרָה'
 3 כְּבָלְל לְשׁוֹן 'שְׁעוּרִין', וְ'כּוּסְמִין' כְּבָלְל 'כּוּסְמִין', כְּלוּמַר, אִף אִם
 4 תִּבְעוּ בְּלִשׁוֹן יְחִיד, וְהִלָּה נִשְׁבַּע בְּלִשׁוֹן רַבִּים, אִין אֹמְרִים שְׁכוּנַת
 5 הַתּוֹבַע הִיתָה לְחֻטָּה אַחַת וְאִילוּ הַנִּתְבַּע נִשְׁבַּע רַק שְׁאִין לוֹ 'חִטִּין'
 6 וְיִתְכַן שִׁישׁ לוֹ 'חֻטָּה' כְּדַבְּרֵי הַתּוֹבַע, אִלָּא מִפְּרָשִׁים שְׁאִף כּוּנַת הַתּוֹבַע
 7 הִיתָה לְחִטִּים רַבּוֹת, וּכְיוֹן שְׁכַפַּר בּוֹזֵה הַנִּתְבַּע וְנִשְׁבַּע, חִיִּיב קֶרֶבֶן
 8 שְׁבוּעָה.
 9 שְׁנִינָה בְּמִשְׁנָה: תָּן לִי פְקִדוֹן וְתִשׁוּמַת יָד וְגוֹל וְאִבִּידָה שְׁנִישׁ לִי בְּיָדְךָ
 10 כּוּ, תָּן לִי חַטִּין וְשְׁעוּרִין וְכּוּסְמִין שִׁישׁ לִי בִידְךָ וְכוּ'.
 11 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פְּרוּטָה מְכּוּלָּם מְצַטְרַפֵּת - אִף אִם כְּבַל כְּפִירָה
 12 וְכְפִירָה לֹא הִידָה שׁוּי פְּרוּטָה, אִם בְּצִירוּף כָּל הַכְּפִירוֹת הִידָה כְּפִירָה
 13 שֶׁל פְּרוּטָה, חִיִּיב.
 14 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מִבְּחֻלּוֹת אִמּוּרָאִים בְּדִין שֶׁל מִשְׁנֵינָה, וּמִמִּילָא אִף
 15 בְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנִינָה בְּמִשְׁנָה שְׁאִם נִשְׁבַּע וְאִמְר 'שְׁבוּעָה שְׁאִין לִךְ
 16 בִּידֵי חֲטִין וְשְׁעוּרִין וְכּוּסְמִין' חִיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, פְּלִיגֵי בָּהּ -
 17 נַחֲלָקוּ בְּהַלְכָה זוֹ רַב אַחַא וְרַבִּינָא, חַד אָמַר, אִפְרָטִי מִיְחִיב, אִבְּלִי
 18 לֹא מִיְחִיב - מַה שְׁחִיבּוֹ הַתְּנָא עַל כָּל אַחַת וְאַחַת הִינּוּ עַל מַה
 19 שְׁפִירֵט בְּשׁוּבְעוֹתוֹ 'חִטִּין', שְׁעוּרִין, כּוּסְמִין, אִבְּל מַה שְׁאִמְר כְּבַלְלוֹת
 20 'אִין לִךְ בִּידֵי' אִינָה נַחֲשַׁבַת כְּשׁוּבְעָה בְּפִנֵי עֲצָמָה שִׁישׁ לְחִיבּוֹ עֲלִיהָ,
 21 אִלָּא הִיא כּוּלַּלַת אֵת מַה שְׁפִירֵט אַחַר כָּךְ. וְלִפִּי זוֹ מַה שְׁאִמְר רַבִּי
 22 יוֹחָנָן שֶׁפְּרוּטָה מְכּוּלָּם מְצַטְרַפֵּת' הִינּוּ רַק בְּאוּפוֹן שְׁאִמְר רַק 'שְׁבוּעָה
 23 שְׁאִין לִךְ בִּידֵי', שְׁכִיּוֹן שְׁכַלַל אֵת כָּל הַכְּפִירוֹת יְחִיד, דִּי בִכְךָ שִׁישׁ
 24 בְּכּוּלָּם יְחִיד שׁוּי פְּרוּטָה, אִבְּל אִם אָמַר 'שְׁבוּעָה שְׁאִין לִךְ בִּידֵי חִטִּין
 25 וְשְׁעוּרִין וְכּוּסְמִין', כִּיּוֹן שֶׁהַלִּשׁוֹן הַכְּלָלִית 'אִין לִךְ בִּידֵי' אִינָה נַחֲשַׁבַת
 26 שְׁבוּעָה, וְאִילוּ הַשְׁבוּעָה הִיא עַל כְּפִירַת כָּל מִין בְּפִנֵי עֲצָמָה, אִי אִפְשָׁר
 27 לְצַרֵּף אֵת הַשׁוּי שֶׁל כָּל הַשְׁבוּעוֹת יְחִיד לְפְרוּטָה אַחַת. וְחַד אָמַר,
 28 אִבְּלִי נְמִי מִיְחִיב - אִף לְשׁוֹן 'אִין לִךְ בִּידֵי' הַכּוּלַּלַת הַכָּל נַחֲשַׁבַת
 29 כְּשׁוּבְעָה בְּפִנֵי עֲצָמָה, וְהַמְשַׁךְ דְּבִרְיוֹ 'חִטִּין וְשְׁעוּרִין וְכּוּסְמִין' הֵם שֶׁלֶשׁ
 30 שְׁבוּעוֹת נוֹסְפוֹת בְּפִנֵי עֲצָמָה. וְלִפִּי זוֹ מַה שְׁאִמְר רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁפְּרוּטָה

31 מְכּוּלָּם מְצַטְרַפֵּת' הִינּוּ אִף כְּשִׁפְרִיט בְּשׁוּבְעוֹתוֹ אֵת הַמִּינִים, כִּיּוֹן
 32 שֶׁהַלִּשׁוֹן 'אִין לִךְ בִּידֵי' זוֹ שְׁבוּעָה כְּלָלִית בְּפִנֵי עֲצָמָה, וְאִף שְׁאִינָה חִיִּיב
 33 עַל הַשְׁבוּעוֹת הַפְּרִטוֹת שְׁאִין כְּבַל אַחַת מִזֶּהן שׁוּה פְּרוּטָה, חִיִּיב עַל
 34 הַשְׁבוּעָה הַכְּלָלִית.
 35 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהָתֵנִי - וְהָרִי שְׁנָה רַבִּי חִיָּיא בְּרִיַיָּתָא, שְׁאִם תִּבְעוּהוּ
 36 חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם, וְכַל אַחַד תִּבְעוּ חִטִּין וְשְׁעוּרִין וְכּוּסְמִין, הָרִי כָּאֵן
 37 חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה חֲטָאוֹת, וְאִם אִיתָא - וְאִם נֹאמַר כְּדַבְּרֵי הַמְּחִיב אִף עַל
 38 הַכְּלָלִים, עֲשָׂרִים הָיוּ - הָרִי יֵשׁ כָּאֵן עֶשְׂרִים חֲטָאוֹת, כִּיּוֹן שְׁכַבְל
 39 שְׁבוּעָה הַקְּדִים וְאִמְר 'אִין לִךְ בִּידֵי'. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: הָאִי תְּנָא,
 40 דְּפְרָטִי קָא חֲשִׁיב - הַחֲשִׁיב בְּמִנְיֵינוּ רַק אֵת הַחֲטָאוֹת שֶׁעַל הַשְׁבוּעוֹת
 41 הַפְּרִטוֹת, אִבְּל דְּכָלְלִי לֹא קָא חֲשִׁיב - לֹא הַחֲשִׁיב אֵת הַחֲטָאוֹת שֶׁל
 42 הַשְׁבוּעוֹת הַכְּלָלִיּוֹת, הַגֵּם שְׁלִפֵי הָאִמַת חִיִּיב חֲטָאוֹת גַּם עַל שְׁבוּעוֹת
 43 אֵלוֹ.
 44 מִמִּשְׁכַּח הַגְּמָרָא וּמִקְשָׁה עַל הַשִּׁטָּה הַשְּׁנִיָּה: וְהָא תְּנִי רַבִּי חִיָּיא
 45 בְּרִיַיָּתָא אַחֲרַת, הָרִי כָּאֵן עֲשָׂרִים חֲטָאוֹת, וּמוֹכַח שְׁחִיב אִף עַל
 46 הַשְׁבוּעוֹת הַכְּלָלִיּוֹת. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: הָאִי - בְּרִיַיָּתָא זוֹ, נִשְׁנַתָּה
 47 אִפְקִדוֹן וְתִשׁוּמַת יָד וְגוֹל וְאִבִּידָה, שְׁתִּבְעוּהוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם, וְכַל
 48 אַחַד תִּבְעוּ אַרְבַּעַת חִיּוּבִים, וְבוֹזֵה אָמַר רַבִּי חִיָּיא שֶׁכָּךְ כָּל הַחִיּוּבִים
 49 הוּא עֶשְׂרִים חֲטָאוֹת, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הַחֲשִׁיב אֵת הַשְׁבוּעוֹת הַכְּלָלִיּוֹת, אִלָּא
 50 רַק אֵת הַפְּרִטוֹת.
 51 מִסְתַּפְקַת הַגְּמָרָא: כָּעֵא מִינֵיהּ רַבָּא מְרַב נְחָמָן - שְׁאֵל רַבָּא אֵת רַב
 52 נְחָמָן שְׁאֵלָה זוֹ, הָיוּ חֲמִשָּׁה תּוֹבְעִין אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ לוֹ, תָּן לָנוּ פְקִדוֹן
 53 תִּשׁוּמַת יָד וְגוֹל וְאִבִּידָה שְׁנִישׁ לָנוּ בְּיָדְךָ, וְאָמַר הַנִּתְבַּע לְאַחַד מִהֶן
 54 'שְׁבוּעָה שְׁאִין לִךְ בִּידֵי פְקִדוֹן תִּשׁוּמַת יָד וְגוֹל וְאִבִּידָה, וְלֹא לָךְ,
 55 וְלֹא לָךְ, וְלֹא לָךְ, וְלֹא לָךְ' - מַהוּ - מַה דֵּינָה, אַחֲרָא מִיְחִיב - הָאִם
 56 מַה שְׁנִשְׁבַּע לְכָל הָאֲרַבְעָה הַנּוֹתָרִים הוּא רַק עַל הַכְּלָלִי שְׁחִיבִי
 57 בְּשׁוּבְעוֹתוֹ, וְלֹא עַל הַפְּרִטִים, וְנִמְצָא שְׁהוּא חִיִּיב רַק שְׁמוּנָה חֲטָאוֹת,
 58 אַרְבַּע עַל הַשְׁבוּעָה שְׁנִשְׁבַּע לְתוֹבַע הָרֵאשׁוֹן וְפִירֵט לוֹ אֵת אַרְבַּעַת
 59 הַכְּפִירוֹת, וְעַל שְׁבוּעָתוֹ לְאַרְבַּעַת הַתּוֹבְעִים הָאֲחֵרִים חִיִּיב רַק אַחַת
 60 לְכָל שְׁבוּעָה, כִּיּוֹן שְׁשׁוּבְעוֹתוֹ אִלֵּיהֶם מִתְחַסֵּת רַק לְכָלְלִי.

60 שקלים, ותובע ממון שאין סכומו קבוע, וצריכים בית דין לשומו
61 ולשער, והיינו בושת ופגם. וְכֵן כִּבְרֵי, לֹא שְׂבִיב מִיָּד דְּכִי מוֹדָה
62 בִּיה לֹא מִפְטָר, וְתִבֵּע מִיָּד דְּכִי מוֹדָה בִּיה מִפְטָר – אין אדם מניח
63 מלתבוע ממון שאם יודה לו הנתבע יתחייב, והיינו בושת ופגם
64 שהודאת הנתבע בהם מחייבתו, ותובע קנס שאם יודה בו הנתבע,
65 יפטר מלשלמו, וכיון שכך ודאי תבע גם את הבושת והפגם, ועל זה
66 נשבע הנתבע, וכיון ששבועתו היא על חיוב ממוני, חייב בקרבן
67 שבועה.

הדרן עלך שבועת הפקדון

פרק שישי - שבועת הדינין

משנה

71 משנתנו מבארת באלו מקרים אדם מתחייב שבועה דאורייתא של
72 מודה במקצת: שְׂבוּעַת הַדִּינִין – השבועה שהדיינים מחייבים את
73 הנתבע להשבע באופן שהוא מודה במקצת הטענה, היא באופן
74 שְׂהַפְעֵנָה של התובע היא לפחות שְׁתֵּי מעות בְּכֶסֶף, וְהַהוֹדָאָה של
75 הנתבע היא לפחות בְּשָׁנָה פְּרוּטָה.

76 דין נוסף: וְאִם אֵין הַהוֹדָאָה של הנתבע מִמִּין הַפְּעֵנָה של התובע,
77 והיינו שהתובע תבע מין מסוים והנתבע הודה לו במין אחר, אף
78 שהודה במקצת שווי התביעה, פְּטוּר הנתבע משבועת מודה במקצת.
79 המשנה מביאה דוגמא לדין זה: בִּיצָד, כגון שהתובע אומר לנתבע
80 שְׁתֵּי חתיכות כסף במשקל שתי מעות בְּכֶסֶף יֵשׁ לִי בְּיָדְךָ, והנתבע
81 משיב אֵין לְךָ בְּיָדִי אֱלָא חתיכת נחושת בשווי פְּרוּטָה, כיון שהתובע
82 תבע חתיכת כסף והנתבע הודה בחתיכת נחושת, אין זו הודאה ממין
83 הטענה ופְּטוּר הנתבע משבועה. אבל אם אמר התובע, חתיכות כסף
84 במשקל שְׁתֵּי בְּכֶסֶף וּבְנוֹסֵף לְכָךְ חתיכת נחושת בשווי פְּרוּטָה יֵשׁ לִי
85 בְּיָדְךָ, והנתבע השיב אֵין לְךָ בְּיָדִי אֱלָא חתיכת נחושת בשווי פְּרוּטָה,
86 תְּיָיִב שבועה.

87 המשנה מבארת באלו אופנים נחשב מודה במקצת שחייב שבועה:
88 האומר לחבירו, מְנָה (מאה דינרים) לִי בְּיָדְךָ, והשיב לו הנתבע אֵין
89 לְךָ בְּיָדִי כלום, הואיל וכפר בכל, פְּטוּר משבועה. אך האומר לחברו
90 מְנָה לִי בְּיָדְךָ, והשיב הנתבע אֵין לְךָ בְּיָדִי אֱלָא חֲמִשִּׁים דִּינָר, הואיל
91 והודה במקצת תְּיָיִב שבועה.

92 המשנה מביאה אופן שמודה במקצת פטור משבועה: האומר לחבירו
93 מְנָה לְאַבָּא שלי בְּיָדְךָ, וכיון שאבי מת ואני יורשו עליך לשלם לי את
94 החוב, והשיב הנתבע אֵין לְךָ בְּיָדִי אֱלָא חֲמִשִּׁים דִּינָר, משום שרק
95 סכום זה הייתי חייב לאביך, אף על פי שהודה במקצת הטענה פְּטוּר
96 משבועה, מִפְּנֵי שְׁהוּא ב' מְשִׁיב אֲבִיךָ' – כּאִדָּם המחזיר לחבירו את
97 אבידתו, והלה טוען שאיבד ממון רב יותר ותובע מהמוצא, שאף
98 שהוא מודה במקצת תיקנו חכמים שיפטר משבועה כדי שלא ימנעו
99 מלהשיב אבידות (גיטין מה) ואף כאן כיון שהיה בידו לכפור בכל,
100 שהרי אין הלה יודע אם פרע לאביו או לא, ואף על פי כן לא כפר,
101 פטורו חכמים משבועה כדי שלא ימנעו בני אדם מלהודות.
102 המשנה מביאה אופנים נוספים של כופר הכל: האומר לחבירו מְנָה
103 לִי בְּיָדְךָ, וְאָמַר לוֹ הנתבע, הֵן – אכן אני חייב לך מנה. לְמַחַר אָמַר
104 לוֹ הנתבע תְּנֶהוּ לִי – שלם לי אותו מנה, והשיב לו הנתבע נְתַתִּיו לְךָ,
105 לאחר שהודייתו, פְּטוּר מלשלם, ופטור אף משבועת מודה במקצת,
106 לפי שהוא כופר בכל. אך אם כשתבע למחרת השיב לו הנתבע אֵין
107 לְךָ בְּיָדִי – מעולם לא היה לך דבר בידו, ובכך סתר את הודאתו
108 מאתמול, תְּיָיִב הנתבע לשלם, שהרי אתמול הודה, ושוב אינו נאמן
109 לומר שאינו חייב כלום, ואפילו בשבועה אינו נאמן, כיון שהוחזק
110 כפון.

111 המשנה מביאה אופן שאינו נאמן לומר 'פרעתי': האומר לחבירו מְנָה
112 לִי בְּיָדְךָ, וְאָמַר לוֹ הֵן – אכן אני חייב לך מנה. אמר לו הנתבע, אֵל
113 תְּתַנְהוּ לִי אֱלָא פְּנֵי שְׁנֵי עֲרִים, לְמַחַר אָמַר לוֹ הנתבע לנתבע תְּנֶהוּ
114 לִי, והשיב הנתבע כבר נְתַתִּיו לְךָ לאחר שהודייתו, תְּיָיִב לשלם, ואינו
115 נאמן לומר שפרעו, מִפְּנֵי שְׁהִיהָ צְרִיךְ לִיתְנוֹ לנתבע פְּנֵי שְׁנֵי עֲרִים,
116 כפי שהתנה עמו.

1 אִו הַלְמָא, אֶבְל הָדָא וְהָדָא מִתְיָיִב – הוא מתחייב לכל אחד
2 מהתובעים על כל המינים שכפר בלשון השבועה לראשון, וחייב
3 עשרים חטאות.

4 פושטת הגמרא את הספק: הָא שְׂמַע, דְּתַנִּי רַבִּי חֵיטָא בברייתא הרי
5 כְּאֵן עֲשָׂרִים חֲטָאוֹת, ויש לברר הֵיכִי דְמֵי – באיזה אופן נאמר דין
6 זה, אִי דְפָרִישׁ – אם פירש ואמר לכל תובע את כל ארבע הכפירות,
7 אם כן קשה, רַבִּי חֵיטָא מְנַיֵּן אֵתָא לְאִשְׁמוּעִין – וכי הוצרך רבי
8 חייא לחדש לנו את מנין החטאות, שארבע כפירות לחמשה תובעים
9 הם עשרים חטאות. אֶלָּא לָאו מדובר בברייתא דְלֹא פָרִישׁ את כל
10 כפירותיו, אלא פירטם רק בכפירתו לראשון, ואילו לשאר התובעים
11 אמר רק 'ולא לך, ולא לך', וְשָׂמַע מִיָּנָה פְּרָטָא הָיוּ – ומוכח שלשון
12 'ולא לך' נחשבת כאילו פירט את כל הכפירות שנשבע עליהם לתובע
13 הראשון, וחייב על כל אחת ואחת.

14 שנינו במשנה: אֲנִסְתָּ וּפְתִיתָ אֵת בְּרֵי כו', והוא אומר לא אנסתי ולא
15 פיתיתי, משביעך אני ואמר אמן, חייב. רבי שמעון פוטר, שאינו
16 משלם קנס על פי עצמו. אמרו לו, אף על פי שאינו משלם קנס על פי
17 עצמו, משלם בשת ופגם על פי עצמו.

18 הגמרא מבארת את מחלוקת חכמים ורבי שמעון: אָמַר רַבִּי חֵיטָא בְּרֵי
19 אָבָא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי מְעַמָּא וְרַבִּי שְׂמַעוֹן הפוטר, והרי
20 בתביעה זו יש גם חיוב ממון, אלא סברתו היא הוֹאִיל וְעִיקָר קָנְס
21 הוּא תוֹבַע – עיקר תביעת האב היא על חיוב הקנס ולא על הבושת
22 והפגם, וממילא שבועתו של הנתבע היתה על הקנס, ואינו חייב בקרבן
23 שבועה.

24 אָמַר רַבָּא, מִשַּׁל דְּרַבִּי שְׂמַעוֹן לְמַחַ הַדְּבַר דוּמָה – לאיזה מקרה יש
25 לדמות את דינו של רבי שמעון, כדי לבאר את סברתו, לְאָדָם שְׂאָמַר
26 לְחָבִירוֹ 'תֵּן לִי חֲטוּן וְשְׂעוּרִין וְכוּסְמִין שִׁישׁ לִי בְּיָדְךָ, אָמַר לוֹ
27 הנתבע, 'שְׂבוּעָה שְׂאֵין לְךָ בְּיָדִי חֲטוּן', וְאִשְׁתַּכַּח דְּחֲטוּן הוּא דְלִית
28 לֵיה – והתברר אחר כך שאמנם לא היה חייב לו חטוין, הָא שְׂעוּרִין
29 וְכוּסְמִין אֵית לֵיה – אבל שעורין וכוסמין היו בידו, דְפְּטוּר מקרבן,
30 כיון דְּכִי אִשְׁתַּבַּע אֲחֵינָן – שכאשר נשבע שאין בידו חטוין, אֶקְוִי שְׂטָמָא
31 מְשִׁתַּבַּע – נשבע על אמת.

32 דוחה הגמרא: אָמַר לֵיה אֲבִי, מִי דְמֵי – וכי דינו של רבי שמעון
33 דומה לדוגמא שהבאת, והרי הָתָם, בְּחֲטוּן קָא בְּפִר לֵיה, בְּשְׂעוּרִין
34 וְכוּסְמִין לֹא קָא בְּפִר לֵיה – כפירתו היתה רק בחיטים, שבאמת לא
35 היה חייב לו, ולא כלל בכפירתו שעורים וכוסמין, וכיון שלא נשבע
36 עליהם, אין לחייבו. אבל הָכָא, בדינו של רבי שמעון, בְּכוּלָּהּ מִלְּתָא
37 הוּא דְקָא בְּפִר לֵיה – הרי כפירתו היא בעצם המעשה של האונס או
38 הפיתוי, וממילא כולל בשבועתו גם שאינו חייב בושת ופגם, ושוב
39 קשה, מה טעמו של רבי שמעון הפטור מקרבן שבועה. ממשך אביי
40 את קושייתו, הָא לֹא דְמֵי – והרי דינו של רבי שמעון אינו דומה
41 אֶלָּא לְאָדָם הָאוֹמֵר לְחָבִירוֹ 'תֵּן לִי חֲטוּן וְשְׂעוּרִין וְכוּסְמִין שִׁישׁ לִי
42 בְּיָדְךָ, הוּא הוֹדָא, 'שְׂבוּעָה שְׂאֵין לְךָ בְּיָדִי בְּלָל', וְאִשְׁתַּכַּח
43 דְּחֲטוּן דְלִית לֵיה, הָא שְׂעוּרִין וְכוּסְמִין אֵית לֵיה – והתברר
44 אחר כך שרק חיטים אינו חייב לו, אבל שעורין וכוסמין הוא חייב לו,
45 דְּמִתְיָיִב – שהוא חייב בקרבן שבועה, כיון שהכחיש ונשבע שאין לו
46 בידו כלום, ואף בדינו של רבי שמעון כיון שהכחיש את עצם
47 המעשה, פטר עצמו אף מבושת ופגם שהם חיובי ממון וחייבים על
48 כפירתם קרבן שבועה.

49 מבארת הגמרא את דברי רבי שמעון באופן אחר: אֱלָא, כִּי אֵתָא
50 רַבִּין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן – כשבא רבין מארץ ישראל אמר בשם רבי
51 יוחנן, לְדַבְרֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן, רַק קָנְס הוּא תוֹבַע, וְלֹא בּוֹשֶׁת וּפְגָם,
52 וממילא גם כפירת הנתבע ושבועתו היא רק על הקנס, שאינו מחייב
53 קרבן שבועה, ואילו לְדַבְרֵי לְחַכְמִים, אֵף בּוֹשֶׁת וּפְגָם הוּא תוֹבַע,
54 וממילא כפירתו ושבועתו הן גם בבושת ופגם שהם חיובים ממוניים,
55 וחייב קרבן שבועה.

56 מבררת הגמרא: בְּמֵי קָא מִפְּלִגִי – מה טעם מחלוקתם של חכמים
57 ורבי שמעון. מבארת הגמרא: אָמַר רַב פְּפָא, רַבִּי שְׂמַעוֹן סָבַר לֹא
58 שְׂבִיב אֵינִישׁ מִיָּד דְקִיָּין, וְתִבֵּע מִיָּד דְלֹא קִיָּין – אין אדם מניח
59 תביעת ממון שסכומו קבוע, והיינו קנס שחייבה תורה חמישים

1 המשנה מביאה דוגמאות להודאה שאינה ממין הטענה, המוזכרת
2 בתחילת המשנה: התובע את חבירו לַמַּרְא –משקל שהיה נהוג
3 בזמננו וְזָבַד יֵשׁ לִי בְיָדְךָ, והנתבע השיב אֵין לִךְ בְּיָדִי אֱלָא לַמַּרְא
4 כְּכַף, פְּטוּר מִשְׁבֹּעָה, מפני שאין ההודאה ממין הטענה. אך אם אמר
5 התובע דִּינָר וְזָבַד (ושוויו עשרים וחמישה דינרי כסף) וְיֵשׁ לִי בְיָדְךָ,
6 והנתבע השיב אֵין לִךְ בְּיָדִי אֱלָא דִּינָר כְּכַף ולא של זהב, וכן אם
7 מודה בְּמִירְסוּת (מעה קטנה), וכן (פונדיות) [בפונדיון] וכן
8 בַּפְּרוּטָה, חַיִּיב שְׁבֻעָה, מפני שְׁחֶבֶל מִיֵּן מִטְּבַע אַחַת, והרי זו הודאה
9 ממין הטענה.
10 האומר לחבירו, בּוֹר תְּבוּאָה יֵשׁ לִי בְיָדְךָ, והשיב הנתבע אֵין לִךְ בְּיָדִי
11 אֱלָא לְתַד (חצי כור) קִמְנִית, פְּטוּר מִשְׁבֹּעָה, מפני שאין הקיטנית
12 ממין התבואה, ואין כאן הודאה ממין הטענה. אבל אם תבעו בּוֹר
13 פְּיֹרֹת יֵשׁ לִי בְיָדְךָ, והשיב הנתבע אֵין לִךְ בְּיָדִי אֱלָא לְתַד קִמְנִית,
14 הרי זה חַיִּיב שְׁבֻעָה כדון מודה במקצת, לפי שְׁתַּקְמָנִית בְּכָלֵל
15 פְּיֹרֹת, ותביעת פירות כוללת בתוכה גם את הקטנית, וזו הודאה
16 ממין הטענה.
17 המשנה מביאה מחלוקת בעיקר דין זה: מַעְנֵנו חֲפִינָה, וחבירו הוֹדָה לוֹ
18 בְּשִׁעוּרֵינוּ, פְּטוּר, לפי שאין ההודאה ממין הטענה, וכמו שהתבאר
19 ברישא. וְרַבֵּן גְּמַלְיָאל מְחַיֵּיב שְׁבֻעָה, שלדעתו המודה במקצת חייב
20 שְׁבֻעָה אף כשאין ההודאה ממין הטענה.
21 המשנה מביאה גידון נוסף בדיון זה של הודאה ממין הטענה: הַטּוּעֵן
22 לְחִבְרֹו בְּכַדִּי שָׁמֹן, כגון שאמר לו עשרה כדי שמן יש לי בידך,
23 וחבירו הוֹדָה לוֹ רַק בְּכַנְקָנִים, כלומר שאינו חייב לו אלא כדים רקים,
24 אַדְמֹן אֹמֵר, הוֹאִיל וְהוֹדָה לוֹ מִקְצַת מִמֵּן הַטּוּעֵנָה, יִשְׁבַּע, שהרי
25 בכלל תביעתו היו גם הכדים עצמם וגם השמן, וכיון שהלה הודה
26 בכדים הרי זו הודאה ממין הטענה. וְחֲכָמִים אֹמְרִים, אֵין הַהוֹדָאָה
27 מִמֵּן הַטּוּעֵנָה, ולפיכך פטור משבועה. אֲמַר רַבֵּן גְּמַלְיָאל, רוּאָה אֲנִי
28 אֵת דְּבָרֵי אַדְמֹן – נראים לי דברי אדמון שמחויב שבועה.
29 המשנה מביאה שיש דברים מסוימים שאין נשבעים עליהם כלל:
30 מַעְנֵנו הַתּוֹבַע לַנֹּתָבַע בְּלִים וּבְקַרְקָעוֹת, וְהוֹדָה הַנֹּתָבַע בְּבָלִים, וְכַפַּר
31 בְּקַרְקָעוֹת, או שהודה בְּקַרְקָעוֹת וְכַפַּר בְּבָלִים, אף על פי שהודה
32 במקצת הטענה פְּטוּר מִשְׁבֹּעָה, וכן אם הוֹדָה בְּמִקְצַת הַקַּרְקָעוֹת
33 פְּטוּר מִשְׁבֹּעָה, אף שהודה במקצת מהקרקות, כיון שהכפירה או
34 ההודאה היו בקרקע, וקרקות התמעטו משבועה, אין הודאה בהם
35 מחייבת שבועה, ואין נשבעים עליהם אם כפר בהם. אבל אם הודה
36 בְּמִקְצַת הַבָּלִים וכפר בשאר הכלים ובקרקות, חַיִּיב שְׁבֻעָה על
37 מקצת הכלים וגם על הקרקעות, משום שְׁתַּנְּכָסִים שְׂאִין לְהֵן אַחֲרֵיָו
38 (מטלטלים) וְזִקְקֵן (גוררים אחריהם) אֵת הַנְּכָסִים שְׂאִישׁ לְהֵן
39 אַחֲרֵיָו (קרקות) לִישְׁבַּע עֲלֵיהֶן, כלומר, אף שאין מתחייבים
40 שבועה על קרקעות, מכל מקום אם התחייב אדם שבועה על
41 מטלטלים, יכול התובע לגלגל עליו שבועה אף על קרקעות שהוא
42 תובע ממנו.
43 המשנה מבארת שיש בני אדם מסוימים שאין תביעתם מחייבת
44 שבועה: אֵין נִשְׁבְּעִין עַל מַעְנַת (תביעת) חֲרָשׁ (שאינו שומע ואינו
45 מדבר). שוּמְתָה, וְקָמֹן, וְאֵין מִשְׁבְּעִין אֵת הַקָּמֹן. אֲבָל נִשְׁבְּעִין לְהַקְמֵן
46 שבא בטענת אביו, וכן נשבעים לְהַקְדֵּשׁ.

נמרא

47 הגמרא מבארת באיזה נוסח משביעים הדיינים את המחויב שבועה.
48 מבררת הגמרא: חַיִּיב מִשְׁבְּעִין לִיה – כיצד משביעים הדיינים את
49 האדם שהתחייב שבועה. אֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר רַב, מִשְׁבְּעִין אוֹתוֹ
50 בלשון הקודש. וכן אומרים לו, הֲוֵי יוֹדֵעַ

51 בְּשְׁבֻעָה הַאֲמוּרָה בְּתוֹרָה – כמו השבועה שהוזכרה בתורה,
52 שהשביע אברהם אבינו את אליעזר, דְּכַתִּיב (בראשית כד א) 'וְאִשְׁכְּרִיעָךְ
53 בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֵלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי מִבְּנוֹת
54 הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ'.
55 הגמרא הבינה שכוונתו של רב ששבועת הדיינים היא בהזכרת השם
56 המיוחד, כפי שהשביע אברהם את אליעזר. מבררת הגמרא: אֲמַר
57 לִיה רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי, בְּמֵאן – כדעת מי אמר רב דין זה, האם פְּרָכִי
58 הַנִּינָא בְּר אִירִי, דְּאֲמַר (לעיל לה) לגבי חיוב חומש ואשם המוטל על
59 הנשבע לשקר שאינו יודע עדות לחבירו, דְּכַעֲיָן שְׁם הַמַּיּוּחָד – שיש
60 צורך שישבע בשם המיוחד, ובלא זה אינו מתחייב חומש ואשם. וכן
61 כאן יש צורך בהזכרת השם המיוחד.
62 דוחה הגמרא: אֲמַר לִיה רַב אֲשִׁי, אֲפִילוּ תִימָא רַבְנָה, דְּאֲמַרִי בְּכִינוּי
63 – אם תרצה תוכל לומר שרב סובר אף כדעת חכמים האומרים שכדי
64 להתחייב חומש ואשם די להשבע בכינוי השם, ולא דווקא בשם
65 המיוחד, והוא הדין כאן שהדיינים משביעים את הנתבע בכינוי
66 בלבד, וְנִפְקָא מִיָּנָה – ויש דין אחר הנלמד משבועת אליעזר
67 לאברהם, דְּצִרִיף לְאִתְפּוּשֵׁי חֲפָצָא בְּיָדֵיהּ – שצריך להחזיק בידו
68 חפץ של קודש בשעה שנשבע, כגון ספר תורה או תפילין, לצורך
69 חומרת תוקף השבועה, כפי שאברהם אבינו נתן לאליעזר עבדו
70 להחזיק בבריית מילה שלו בשעה שנשבע. וזו היתה כוונת רב שאמר
71 שמשביעים אותו 'בשבועה האמורה בתורה', ופירוש זה בדברי רב,
72 שיש להשביעו כשהוא מחזיק חפץ של קדושה, הוא בְּרַבְרָא, דְּאֲמַר
73 רַבָּא, הָאִי דִּינָא דְּאִשְׁבַּע – אותו דין שהשביע את החייב להישבע
74 בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, ולא התפיסו חפץ של קודש, נַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁמַעָה
75 בְּרַבְרָא מְשַׁנָּה, ואף שאינה משנה מפורשת אלא דברי רב, גם זה נחשב
76 לטועה בדבר משנה, כיון שזו הלכה ברורה, וְחֻזְרָה הַדִּין, וצריך
77 להשביעו שוב בנקיטת חפץ.
78 הגמרא מביאה מימרא נוספת בענין זה: וְאֲמַר רַב פָּפָא, הָאִי דִּינָא
79 דְּאִשְׁבַּע בְּתַפְלִין – דין שהשביע את החייב שבועה כשהוא אוחז
80 תפילין, ולא ספר תורה, נַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁמַעָה בְּרַבְרָא מְשַׁנָּה, וְחֻזְרָה הַדִּין,
81 וצריך לחזור ולהשביעו כשהוא אוחז בספר תורה.
82 הגמרא פוסקת את ההלכה בנידונים אלו: וְהִלְכְתָּא בְּנוֹתֵיהּ דְּרַבָּא –
83 ההלכה היא כדברי רבא, שאם לא אחז בידו חפץ של קודש בשעה
84 שנשבע צריך לחזור ולהשבע, וְלִית הִלְכְתָּא בְּנוֹתֵיהּ דְּרַב פָּפָא – אך
85 אין הלכה כדברי רב פפא שאמר שאם אחז בידו רק תפילין ולא ספר
86 תורה חוזר ונשבע. מבארת הגמרא: הִלְכְתָּא בְּנוֹתֵיהּ דְּרַבָּא, דְּהָא לֹא
87 נְקִיט חֲפָצָא בְּיָדֵיהּ – שהרי לא אחז הנשבע בשום חפץ של קודש,
88 וכיון שאמר רב שיש לתפוס חפץ של קדושה, הרי זו טעות בדבר
89 משנה. וְלִית הִלְכְתָּא בְּנוֹתֵיהּ דְּרַב פָּפָא, ששבועה בתפילין נחשבת
90 כטעות בדבר משנה, דְּהָא נְקִיט חֲפָצָא בְּיָדֵיהּ – שהרי סוף סוף אחז
91 בידו חפץ של קדושה, והיינו תפילין, ואין צורך דווקא בספר תורה.
92 הגמרא מביאה חילוקי דינים בין שבועת תלמיד חכם לשבועת שאר
93 בני אדם: שְׁבֻעָה מְעוּמָד – הנשבע צריך לעמוד בשעה שנשבע. אך
94 תְּלָמִיד חָכָם נִשְׁבַּע כשהוא מְיוֹשֵׁב, שְׁבֻעָה בְּכַפַּר תוֹרָה – לכתחילה
95 צריך הנשבע לאחוז ספר תורה בשעה שנשבע, אך תְּלָמִיד חָכָם יָכוֹל
96 לְכַתְּחִלָּה להשבע כשהוא אוחז בתפילין.
97 הגמרא מביאה ברייתא שמפרטת את הנוסח שאומרים הדיינים
98 לבעל דין בכדי לאיים עליו: תְּנֹן רַבְנָה, שְׁבֻעַת הַדִּינָנִי, אָף הִיא
99 בְּלִשְׁוֹנָה נְאֻמָּרָה – נאמרת בכל לשון שהנשבע מבין, ולא דווקא
100 בלשון הקודש. וכן אומרים לו, הֲוֵי יוֹדֵעַ